

OPEN DIALOGUE

Open Dialogue Foundation
Ронд-пойнт Шуман 6/5
1040, Брюсель
Бельгія

Фундація "Відкритий Діалог" - Польща
Вулиця Піренейська 2С
01-493 Варшава
Польща

Варшава, 13.01.2023

Спростування внесення Фундації «Відкритий Діалог» до «Контрольного списку НУО» ІЕІ

Summary

31.10.2022 новостворена нібито неурядова організація «Institute for European Integrity» (ІЕІ) [опублікувала запис](#) про Фундацію «Відкритий Діалог» (ФВД) в рамках свого «Контрольного списку НУО». ІЕІ назвав Фундацію «Відкритий Діалог» організацією, яка нібито має «тісні зв'язки з особами, які перебувають під санкціями або переслідуються у кримінальному порядку урядами Європейського Союзу, Сполучених Штатів Америки або Великобританії». ІЕІ ніколи не зв'язувався з Фундацією до публікації матеріалу, щоб переконатися, що їхня інформація є точною і фактично правильною.

Ми вважаємо, що ІЕІ зазнав маніпуляцій з боку Стівена М. Бланда, який, як відомо, протягом багатьох років служить казахстанській пропаганді, маючи на меті підірвати законну правозахисну діяльність Фундації, опублікувавши таку наклепницьку статтю. Тому нижче наводимо спростування всіх неправдивих тверджень про Фундацію, викладених Стівеном Бландом у статті ІЕІ.

Фундація відома своєю жорсткою позицією щодо порушників прав людини та верховенства права. Таким чином, вона нажила багато впливових ворогів з практично необмеженими фінансовими ресурсами, які використовувалися для переслідування Фундації за її правозахисну діяльність протягом багатьох років. З моменту свого заснування Фундація «Відкритий Діалог» ставила собі за мету захист прав людини, демократії та верховенства права на пострадянському просторі. Спочатку Фундація зосередила свою увагу переважно на Казахстані, Росії та Україні. У період з 2016 по 2021 рік вона також здійснювала моніторинг ситуації з правами людини в Молдові. З липня 2017 року Фундація проводить кампанії на захист верховенства права і прав людини в Польщі у зв'язку зі стрімким погіршенням ситуації в цій країні та в інших країнах-членах ЄС, які постраждали від неліберальної політики, яку проводять їх популістські уряди. Фундація була одним з ініціаторів проведення реформи Інтерполу та механізмів взаємної правової допомоги, які стали транснаціональним інструментом репресій для таких авторитарних режимів, як Казахстан, Росія, Туреччина, Китай, Азербайджан, Узбекистан. З 2011 року, в коаліції з іншими активістами та правозахисниками, Фундація є однією з перших організацій, які просувають запровадження режиму персональних санкцій в ЄС проти порушників прав людини, корумпованих чиновників та олігархів, які користуються безкарністю в своїх країнах.

З моменту повномасштабного вторгнення Росії в Україну в лютому 2022 року Фондація «Відкритий Діалог» стала однією з провідних міжнародних неурядових організацій, що підтримують Збройні сили України, а також однією з головних неурядових організацій, що підтримують біженців з України в Польщі, надавши оборонного спорядження та гуманітарної допомоги на суму понад 6,5 мільйонів євро.

Однак, явно упереджено, під впливом Бланда, ІЕІ повністю проігнорував той обсяг роботи, який Фондація виконала за свою більш ніж 10-річну історію. На жаль, ІЕІ став для Бланда, як маріонетки казахстанського режиму, ще однією організацією, яка була використана для атак на партнерські організації Фондації та європейських політиків, які протягом багатьох років успішно захищали сотні політичних в'язнів у регіоні та сприяли запровадженню персональних санкцій проти винних осіб. Традиційно, заяви Бланда походять з вкрай ненадійних джерел: казахстанська і російська режимна пропаганда, фейки, створені колишнім корумпованим урядом Молдови, і звинувачення з боку дуже критикованого гібридного режиму в Польщі — у всіх трьох державах, де Фондація «Відкритий Діалог» захищала права людини і верховенство права, і, як наслідок, вступила в прямий конфлікт з владою (у випадку з Молдовою конфлікт між владою і Фондацією був вирішений з падінням корумпованого правління Володимира Плахотнюка). Дезінформаційні атаки цих режимів мають на меті неправдиво представити Фондацію як корумповану НУО, що фінансується олігархами та пов'язана з Росією, щоб підірвати довіру до неї та дискредитувати її звіти. Звинувачення ІЕІ проти Фондації перегукуються з цими дезінформаційними атаками, що тривають.

Як уже згадувалося, слід також зазначити, що внесення Фондації «Відкритий Діалог» у список ґрунтується на статті Стівена М. Бланда, людини з тривалою, документально підтвердженою історією діяльності, яка спрямована виключно на дискредитацію Фондації та підтримку казахстанського режиму. Ми вважаємо, що, якщо ІЕІ хоче залишатися вірним своїй місії, він повинен провести внутрішнє розслідування того, чому і як ним маніпулювали, щоб змусити його опублікувати статтю з наклепом на Фондацію.

1. Діяльність Фондації та політично мотивовані атаки на Фондацію. Спростування неправдивих тверджень і звинувачень.

1.1. Україна

1.1.01. Кампанія "LetMyPeopleGo": Справа Надії Савченко

Одне із звинувачень ІЕІ на адресу Фондації полягає в тому, що Фондація «лобіювала інтереси [української військової льотчиці та політичного в'язня в Росії] Надії Савченко» і що «невдовзі [після звільнення з російського полону] Савченко націлилася на "ворога" всередині країни, взявши на себе зобов'язання підірвати українську державу у спосіб, який безпосередньо відповідає стратегічним наративам Росії». Проте, ІЕІ не звернувся з жодним зі своїх запитань безпосередньо

до Фондації або навіть не провів дослідження у відкритих джерелах, щоб побачити, яку саме роботу Фондація провела у зв'язку зі справою Савченко.

Фондація «Відкритий Діалог» вважає за честь те, що ще в 2014 році розпочала захист Надії Савченко [1], [2], Олега Сенцова [1], [2], десятків інших [заручників Кремля](#). У співпраці з Міністерством закордонних справ України Фондація організувала першу міжнародну [спостережну місію](#) для відвідування Надії Савченко та Олега Сенцова в Росії. У 2016 році Фондація та [Центр Громадянських Свобод](#) (лауреати Нобелівської премії миру 2022 року) підготували спеціальну доповідь в рамках [кампанії #LetMyPeopleGo](#) за звільнення [28 заручників Кремля](#), які були незаконно ув'язнені в Росії та окупованому Криму з політичних мотивів. До міжнародної кампанії та спеціального звіту увійшли, зокрема, військова льотчиця [Надія Савченко](#), кінорежисер Олег Сенцов, син Мустафи Джемілева Хайсер Джемілев та [багато інших українців](#).

Фондація брала активну участь у кампанії підтримки Надії Савченко шляхом просування у [Європарламенті](#) та національних парламентах країн-членів ЄС так званого «[списку Савченко](#)» з іменами політв'язнів. Було надано пропозиції щодо запровадження індивідуальних адресних санкцій проти російських посадовців, причетних до порушень прав людини. Верховна Рада України [прийняла законопроект](#) «Про запровадження персональних санкцій проти осіб, відповідальних за незаконне ув'язнення Надії Савченко», заснований на «списку Савченко» Фондації. Фондація також протидіяла спробам Росії поширювати неправдиву інформацію про справи заручників Кремля.

Кампанію #LetMyPeopleGo [підтримали](#) численні українські та міжнародні організації: «People in Need», «Euromaidan Press», «Euromaidan Warszawa», Українська Гельсінська спілка з прав людини, Харківська правозахисна група, Міністерство закордонних справ України, Офіс Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини тощо. У 2015 році Атлантична рада США відзначила Надію Савченко [нагородою](#) «За свободу».

У 2016 році, після більш ніж двох років у путінському полоні, Савченко була звільнена і [повернулася додому](#) в Україну. Згідно зі звинуваченнями ІЕІ на адресу Фондації, «Савченко націлилася на "ворога" всередині, взявши на себе зобов'язання підірвати українську державу у спосіб, який безпосередньо відповідає стратегічним наративам Росії». Однак політична позиція Савченко після її звільнення виходить за рамки роботи Фондації. ІЕІ не бачить різниці між захистом прав людини у політично мотивованих справах та діями та/або політичною позицією жертв порушень прав людини. Правозахисники не несуть відповідальності за політичні дії/позицію жертв порушень прав людини, а будь-яка поведінка та/або висловлювання жертви порушень прав людини (особливо після завершення процедури її захисту) не повинні ставитися в провину правозахисникам.

1.1.02. Фейкова заява про обвинувачення СБУ на адресу Президентки Фондації Людмили Козловської.

На своєму сайті ІЕІ повторює неправдиве твердження про те, що «у 2018 році Служба безпеки України розпочала розслідування щодо Козловської за дії, "спрямовані на зміну меж території або державного кордону України"». Це твердження було спростоване ще у 2018 році самою Службою безпеки України.

Фактично, Бланд від імені ІЕІ повторює неправдиву заяву, вперше опубліковану на сайті українського псевдо-ЗМІ «Стоп корупції» (www.stopcor.org) 10.10.2018, про те, що 25.09.2018 Управлінням Служби безпеки України (СБУ) в Закарпатській області в місті Ужгород було [розпочато розслідування](#) проти Людмили Козловської, Президентки Фондації.

Як і ІЕІ, «Стоп корупції» неправдиво стверджувала, що «в СБУ заявили, що захисницю прав міжнародного фінансового шахря Мухтара Аблязова звинувачують у порушенні низки статей Кримінального кодексу». Ця дезінформація була [поширена](#) в різних засобах масової інформації, включаючи «Polskie Radio», молдавські та казахстанські ЗМІ, які цитує ІЕІ. Фондація вважає цю заяву частиною скоординованої наклепницької кампанії проти Фондації. 2.11.2018 начальник слідчого відділу Управління Служби безпеки України в Закарпатській області надіслав до Фондації листа, в якому підтвердив, що твердження «Стоп корупції» не відповідають дійсності. Кілька незалежних ЗМІ також спростували цю інформаційну маніпуляцію [1], [2]. Вкотре ІЕІ не провів елементарного дослідження відкритих джерел, щоб з'ясувати, чи мали ці звинувачення на адресу Фондації під собою підґрунтя. У своєму рішенні від 10.08.2022 Оболонський районний суд міста Києва визнав недостовірною та такою, що принижує честь, гідність та ділову репутацію Козловської, інформацію, розміщену у 2018 році на сайті www.stopcor.org в одній з публікацій. Суд зобов'язав бенефіціарного власника веб-сайту ГО «Стоп корупції» (а не номінального власника веб-сайту) виплатити Козловській моральну компенсацію в розмірі 50 000 гривень та протягом 10 днів з моменту набрання рішенням законної сили опублікувати спростування у себе на сайті.

1.1.03. Інші проєкти Фондації в Україні

Неправдиво звинувачуючи Фондацію в корупції та відсутності доброчесності, ІЕІ спотворив роботу, яку Фондація провела щодо колишньої заручниці Кремля, і повністю проігнорував усі інші проєкти, які Фондація здійснювала в Україні в цей період, починаючи з підтримки Революції Гідності (Майдану) і закінчуючи проєктом люстрації, серед багатьох інших, інформацію про які можна легко знайти [на веб-сайті Фондації](#). Крім того, з моменту повномасштабного вторгнення Росії в Україну в лютому 2022 року Фондація збрала та доставила оборонного спорядження та гуманітарної допомоги на суму понад 6,5 мільйонів євро для підтримки українських захисників та біженців з України.

1.1. Діяльність Фондації в Казахстані

Бланд, прикриваючись ІЕІ, прямо звинувачує Фондацію у «зв'язках з казахстанським бізнесменом-втікачем Мухтаром Аблязовим», як він це робить роками, працюючи на казахстанську

пропаганду. При цьому Бланд традиційно не розкриває характер цих нібито «зв'язків», які, за його твердженням, «мають глибоке коріння». Примітно також, що через деякий час, коли пропаганда Бланда викривається, він, як правило, видаляє такі статті.

Від імені ІЕІ Бланд робить наступну заяву: «виникає питання, чому [Фундація] з вересня 2014 року вказана як реєстрант сайту mukhtarablyazov.org», ймовірно, натякаючи на те, що цей сайт є доказом якихось непорядних відносин між Фундацією та Мухтаром Аблязовим. Однак, ІЕІ як інституція не звертається з жодним зі своїх питань безпосередньо до Фундації або навіть не проводить дослідження у відкритих джерелах, щоб побачити, яку роботу Фундація провела стосовно Казахстану або конкретно щодо політичного переслідування Мухтара Аблязова.

Фактично з 2010 року Фундація [захищає жертв порушень прав людини](#) в Казахстані, скоєних режимом Нурсултана Назарбаєва (а віднедавна — його висуванця Касим-Жомарта Токаєва). Фундація сприяла захисту життя понад 9000 жертв політичних переслідувань і звільненню понад 200 політичних в'язнів, включаючи Мухтара Аблязова. Складається враження, що Бланд навмисно не згадує в статті ІЕІ, що Казахстан визнаний на міжнародному рівні авторитарним режимом, який грубо порушує права людини і громадянські свободи («[Freedom House](#)», «[Amnesty International](#)» [1], [2], «[Human Rights Watch](#)», [Державний департамент США](#), [Гельсінська комісія США](#), [Управління Верховного комісара ООН з прав людини](#), [Європарламент](#)). Мухтар Аблязов, інженер-ядерник за освітою, понад 20 років перебуває в опозиції до авторитарного режиму в Казахстані.

Фундація є одним з провідних експертів з питань політично мотивованих порушень прав людини в Казахстані, а також з питань тортур, політичних в'язнів, свободи зібрань та свободи слова. Фундація підготувала 89 звітів та 135 заяв і висновків щодо Казахстану, які привернули увагу Конгресу США, Білого дому, ООН, Європарламенту, ЄСЗС, міністерств закордонних справ та національних парламентів країн-членів ЄС до випадків порушення прав людини в Казахстані. Досвід Фундації став одним з основних інформаційних джерел для підготовки «[Доповіді про права людини в Казахстані за 2018 рік](#)» Державного департаменту США.

Фундація також запустила [#ActivistsNotExtremists](#) — кампанію в соціальних мережах та спостережну групу, яка збирає інформацію про порушення скоєнні режимом та надає правову і гуманітарну підтримку жертвам порушень прав людини та політично мотивованих переслідувань. До її складу входять понад десять правозахисних груп і тисячі активістів з Казахстану. Регулярно оновлюваний звіт Фундації «[Слуги режиму](#)», який наразі є доказовим списком 364 порушників прав людини в Казахстані, сприяв прийняттю Європейським парламентом [резолуції](#) із закликом запровадити персональні санкції проти казахстанських посадовців. Звіт «Слуги режиму» ґрунтується на інформації та свідченнях 1119 жертв політичних переслідувань з 37 міст Казахстану, а також на документах, матеріалах адміністративних і кримінальних справ, фото- і відеодоказах. Останній [список політв'язнів](#) складений Фундацією включає 105 осіб. Кожен випадок описаний і перевірений Фундацією. **Такий обсяг правозахисної роботи перетворив Фундацію та її представників на одну з головних міжнародних мішеней казахстанського режиму.**

1.2.01. Політично вмотивоване переслідування Мухтара Аблязова казахстанським режимом.

Що стосується Мухтара Аблязова, Фондація визнає переслідування Мухтара Аблязова казахстанським режимом політично мотивованим. Мухтар Аблязов [присвятив своє життя протистоянню диктаторському режиму](#) в Казахстані з моменту відставки у 1999 році з посади міністра енергетики, індустрії і торгівлі Казахстану. Він був ув'язнений після того, як став співзасновником провідної демократичної опозиційної партії в Казахстані у 2001 році. Перебуваючи у в'язниці з 2002 по 2003 рік, він зазнав катувань, а більша частина його статків була незаконно експропрійована режимом. «Amnesty International», «Human Rights Watch», Європейський парламент, ОБСЄ та Державний департамент США засудили звинувачення проти Аблязова як політично мотивовані, а судовий процес над ним як несправедливий. Під тиском міжнародної громадськості Аблязов був звільнений у 2003 році.

У наступні роки Аблязов інтенсивно, але дискретно підтримував політичну опозицію і незалежні ЗМІ в Казахстані. У 2009 році політичний конфлікт з режимом загострився. Ця ескалація призвела до примусової націоналізації БТА Банку, який Мухтар Аблязов очолював і в якому він володів близько 80% акцій. Під час захоплення банку Аблязов виїхав з Казахстану. З 2009 року Казахстан найняв армію юристів, лобістів і PR-консультантів, щоб розпочати дії проти Аблязова в численних юрисдикціях по всьому світу, руйнуючи його бізнес і репутацію, щоб домогтися його екстрадиції до Казахстану.

Фондація почала захищати Мухтара Аблязова, а також тих, хто переслідується режимом в Казахстані за зв'язок з Аблязовим, в травні 2013 року, після того, як його дружина і шестирічна дочка були незаконно викрадені і вивезені з Італії до Казахстану на борту приватного літака, замовленого і оплаченого посольством Казахстану. 18.07.2013 Організація Об'єднаних Націй розповсюдила [прес-реліз](#), в якому зазначається: «Обставини депортації дають підстави вважати, що насправді це була надзвичайна видача¹». Фондація вважає будь-яке викрадення дружини і дитини політичного опонента обурливим випадком міжнародних переслідувань. В результаті тиску міжнародної спільноти, в тому числі правозахисників, таких як наша Фондація, 27.12.2013 двоє заручників були звільнені Казахстаном. Вони змогли повернутися до Італії, де у квітні 2014 року отримали політичний притулок.

У 2009 році Росія і Україна подали до Інтерполу запити на арешт Аблязова, допомагаючи режиму Назарбаєва в його кампанії проти свого головного політичного опонента. У липні 2013 року Аблязов був заарештований у Франції і провів три з половиною роки під екстрадиційним арештом. Не маючи договору про екстрадицію або конвенцій з Казахстаном, після арешту і утримання Аблязова під вартою французька влада передала на розгляд французьких судів лише українські та російські запити про екстрадицію. Всі екстрадиційні запити щодо Аблязова ґрунтувалися на звинуваченнях у розкраданні коштів. Фондація, а також «Human Rights Watch», «Amnesty

¹ Надзвичайна видача - це евфемізм, що означає спонсороване державою насильницьке викрадення особи в іншій юрисдикції та передачу до третьої держави.

International», Комітет захисту прав незаконно обвинувачених, FIDH, Центр громадянських свобод, Центр інформації про права людини вважають, що опозиціонер Мухтар Аблязов не повинен бути виданий ні Україні, ні Росії [через загрозу торгур](#), несправедливого розгляду справи і незаконного втручання з боку Казахстану.

9.12.2016 Державна рада Франції (*Conseil d'État*) визнала політичний характер запиту на екстрадицію з боку Росії, заявивши, що остання діяла від імені Казахстану. Аблязов був негайно звільнений. У рішенні від 9.12.2016 Державна рада заявила наступне:

«... Враховуючи, що в силу основоположного принципу, визнаного законодавством Республіки, держава відмовляє у видачі іноземця, якщо запит здійснений з політичною метою; беручи до уваги, що відповідно до статті 3 (§2) Європейської конвенції про видачу правопорушників, видача не здійснюється, "якщо запитувана Сторона має достатньо підстав вважати, що запит про видачу правопорушника за вчинення звичайного кримінального правопорушення був зроблений з метою переслідування або покарання особи на підставі її раси, релігії, національної приналежності чи політичних переконань або що становище такої особи може бути зашкоджене з будь-якої з цих причин...»

...тоді як усі обставини цієї справи чітко вказують на те, що екстрадиція Аблязова до Росії вимагалася з політичною метою, а тому така екстрадиція не може бути здійснена на законних підставах... [Підкреслено].

У ході розгляду справи в Державній раді, який тривав більше року (з листопада 2015 року по грудень 2016 року), Вищий адміністративний суд Франції дійшов висновку, що Казахстан, Україна і Росія діяли спільно, прагнучи переслідувати Аблязова, використовуючи звинувачення в розкраданні коштів, з політичною метою.

Мухтар Аблязов зараз живе у вигнанні у Франції. Він є засновником мирного політичного руху «Демократичний вибір Казахстану» (ДВК), забороненого в Казахстані як екстремістська організація. Він щодня присутній в соціальних мережах (FB, YouTube, Instagram і віднедавна Telegram), коментуючи кожну політичну і соціально-економічну подію в країні, навчаючи своїх послідовників і організовуючи політичні протести в країні. ДВК і мирний політичний рух «Вулична партія» (Коше Партіяси), пов'язаний з Аблязовим на думку казахстанського уряду, переслідуються як два найбільш помітні опозиційні рухи в країні (Резолюції Європейського парламенту [1], [2], «[Freedom House](#)», «[Human Rights Watch](#)», ПАРС, [Радіо Свобода](#), «[Bertelsmann Stiftung](#)»). Незважаючи на це, сотні тисяч людей в Казахстані підписані на акаунти Аблязова і щодня спілкуються з ним, ризикуючи бути заарештованими в своїй країні і засудженими за «підтримку екстремістської організації». Влада Казахстану роками вважала Аблязова прямою загрозою для режиму.

10.07.2017 Інтерпол скасував усі «червоні повідомлення», видані на арешт Аблязова. Після вичерпного вивчення справи Аблязова, яке включало запит додаткової інформації з Казахстану, України та Росії, Інтерпол визначив, що звинувачення проти Аблязова, пов'язані з БТА Банком,

мають переважно політичний характер. У зв'язку з цим «червоні повідомлення» були анульовані у зв'язку з невідповідністю правилам Інтерполу щодо політичних зловживань.

Після звільнення Аблязова з-під екстрадиційного арешту у Франції Казахстан не припинив політично мотивоване переслідування Аблязова. Більше того, він активізував свою негативну піар-кампанію та лобістські зусилля.

Наприклад, як повідомляють французькі ЗМІ, «7.10.2019 Касим-Жомарт Токаєв написав "конфіденційного" листа президенту Макрону. Він нагадав йому про "обсяг комерційного співробітництва" між нашими двома країнами — понад 50 мільярдів доларів за останні роки — перед тим, як заговорити про зовсім іншу тему: "У той же час, цим листом я хотів би привернути Вашу увагу до дуже важливої проблеми. В даний час в Парижі проживає громадянин Казахстану Аблязов, який переховується від правосуддя, глава транснаціонального злочинного співтовариства, основна діяльність якого здійснюється на території Франції і Європи, організатор вбивства свого колишнього банківського партнера". Людина, яка використовує "гроші, вкрадені у народу Казахстану, а також вплив на осіб, які приймають рішення, і правозахисників [для] створення образу політичного біженця". "Пане Президенте, я вважаю, що ця ситуація шкодить обом нашим країнам", — підсумував високопоставлений політик. "Від імені Республіки Казахстан звертаюся до Вас з проханням віддати наказ про негайне затримання пана Аблязова і передачу його казахстанській владі"».

29.09.2020 Французький Національний суд з питань притулку надав Аблязову політичний притулок. Однак 8.12.2022 той самий Французький Національний суд з питань притулку безпрецедентним чином скасував політичний притулок Аблязову. Аблязов публічно заявив, що оскаржуватиме це рішення.

Фундація розмістила всю інформацію у справі Мухтара Аблязова яку вона розглядала, всі свої звіти у його справі та всі справи, пов'язані з ним, на сайті *mukhtarablyazov.org*, щоб (1) забезпечити повну прозорість нашої роботи у справі та (2) зменшити кількість DoS-атак, яких зазнавав основний сайт Фундації щоразу, коли на ньому з'являлася будь-яка інформація, пов'язана з Аблязовим. Після звільнення Аблязова Державною радою Франції в грудні 2016 року, управління сайтом було передано членам сім'ї Аблязова.

Аналогічно, нам довелося створити окремі веб-сайти щодо справи колишнього політичного в'язня з Казахстану Володимира Козлова, а також щодо нашого розслідування Жанаозенського масового розстрілу в Казахстані в 2011 році і подальшого розслідування Фундацією випадків масових катувань, скоєних владою Казахстану.

1.2.02. Політично мотивоване переслідування Віктора Храпунова та його сім'ї

Знову ж таки, без жодних підстав, ІЕІ стверджував, що «Фундація проводила кампанію від імені колишнього мера Алмати Віктора Храпунова та його сім'ї, який переховується від правосуддя, та

інших засуджених злочинців». З боку Фондації не було ніякої агітації у справі Храпунова. Це чергове неправдиве твердження ІЕІ.

Справа колишнього мера Алмати Віктора Храпунова стала однією з 50 справ з різних країн, описаних у [звіті](#) про зловживання Інтерполом і запитами на екстрадицію. Коаліція правозахисних організацій — зокрема, ФВД, Італійська федерація з прав людини, «Arrested Lawyers Initiative», «Human Rights Defenders e.V.» і Харківський інститут соціальних досліджень — включили справу Храпунова, як і справу Аблязова, до [спільного звіту](#) «За тобою прийшли: Зловживання процедурами екстрадиції та міждержавною правовою допомогою».

Справа Храпунова та його родини є одним з яскравих прикладів того, як авторитарний казахстанський режим зловживає механізмами міжнародного співробітництва в політичних цілях. Інтерпол визнав переслідування сім'ї Храпунова політично мотивованим, а «червоні повідомлення» були анульовані через невідповідність правилам Інтерполу щодо протидії політичним зловживанням. Швейцарія двічі відмовляла Казахстану в екстрадиції сім'ї Храпунова і надала їм політичний притулок після того, як було встановлено, що існують обґрунтовані побоювання щодо переслідування в Казахстані. Крім того, Федеральний суд (еквівалент верховного суду в Швейцарії) виніс рішення, яким скасував швейцарське розслідування відмивання грошей, засноване на звинуваченнях Казахстану проти сім'ї Храпунова. Храпунов і його сім'я були повністю виправдані швейцарським законодавством по суті справи. Єдиним місцем, де сім'я Храпунова була засуджена, був Казахстан, який, згідно з останнім звітом «Freedom House», визначений як «консолідований авторитарний режим» з індексом демократії 6 зі 100. Судовий процес над родиною Храпунова в Казахстані не можна вважати справедливим і неупередженим.

1.2.03. Використання Казахстаном приватних консалтингових компаній з питань розвідки та лобістських операцій

Існує [безліч задокументованих відомостей](#), що для боротьби зі своїм ключовим політичним опонентом Мухтаром Аблязовим казахстанський режим витрачає мільйони доларів, наймаючи орди адвокатів, слідчих, лобістів і піарників по всьому світу (Вашингтон, Париж, Лондон і т.д.). Головна мета цієї розгалуженої військової машини - заперечити політичний характер причетності Мухтара Аблязова, зобразивши його шахраєм, який, нечесно збагатившись, намагається приховати свою жадібність, видаючи себе за політичного опонента. Влада Казахстану використовувала безліч адвокатів і лобістів для втручання в західні правоохоронні та судові системи, щоб тим чи іншим способом фактично позбавити Аблязова статусу біженця і змусити його [замовкнути назавжди](#).

Для досягнення зазначених цілей режим в Казахстані організовує, прямо чи опосередковано, постійні атаки на всіх, хто наважується захищати Мухтара Аблязова, вказуючи на політичні мотиви його переслідування. Казахстан організовує, прямо чи опосередковано, постійні наклепницькі кампанії проти Фондації та її керівництва з метою підриву довіри до Фондації.

Уряд Казахстану використовує піар-компанії для [просування свого нарративу про економічний прогрес і політичну стабільність](#), оскарження сприйняття Казахстану як політично репресивної держави і неявної делегітимізації своїх політичних опонентів у вигнанні. Для цього були залучені міжнародні комунікаційні та стратегічні компанії, серед яких, за повідомленнями, «Portland Communications», «Tony Blair Associates», «BGR Gabara» та «Media Consulta». Казахстанська влада розраховувала, що поліпшення формальних і неформальних політичних зв'язків із західними урядами допоможе їй обмежити можливості політичних опонентів отримати притулок або вільно діяти за кордоном, а також підірвати роботу правозахисників і/або організацій, таких як Фондація. Здається, що вони досягли принаймні часткового успіху в цьому питанні.

Казахстанська влада використовувала ці приватні розвідувальні компанії, юридичні фірми, консультантів та піар-компанії для проведення надзвичайно амбітної кампанії в багатьох юрисдикціях Європи з метою відстеження, судового переслідування та екстрадиції Мухтара Аблязова та багатьох його соратників. При цьому казахстанський уряд — і його різні агенти — часто були залучені в діяльність, яка, як видається, виходила за рамки законного лобіювання і викликала звинувачення в спробах чинити неналежний вплив на цивільні, кримінальні та екстрадиційні провадження.

Витік електронних листів, [опублікованих газетою «Le Temps»](#) (Женева), описує одну PR-кампанію, яку американська компанія «FTI Consulting», що займається розслідуваннями та зв'язками з громадськістю, запропонувала Міністерству юстиції Казахстану, і яка включала план фінансування «незалежного» звіту антикорупційної НУО у Швейцарії, спрямованого проти Мухтара Аблязова. «FTI Consulting» висунула план маніпулювання результатами пошукових систем за допомогою "пошукової оптимізації" («SEO») на користь нарративу казахстанського уряду:

«мета полягатиме в тому, щоб за допомогою SEO змінити результати, які видаються при пошуку "Мухтар Аблязов" в таких пошукових системах, як Google, з "переслідуваний політичний дисидент" на "шахрай, який вкрав 10 мільярдів доларів США з банку і зловживав захистом Західної Європи"».

У червні 2013 року швейцарська депутатка Європарламенту Кріста Марквальдер внесла на розгляд парламенту низку запитань щодо відносин між Казахстаном і Швейцарією, у тому числі щодо справи Віктора Храпунова. Подальше [розслідування ЗМІ](#) встановило, що питання, призначені для швейцарського парламенту, насправді були підготовлені піар-компанією «Burson-Marsteller», яка діяла від імені проназарбаєвської політичної партії «Ак Жол». За повідомленнями, колишній посол Швейцарії також лобіював інтереси Міністерства юстиції Казахстану у справі Храпунова.

1.2.04. Поточна робота та методологія роботи в Казахстані

Протягом багатьох років Фондація захищала сотні політично переслідуваних осіб з Казахстану, написала 89 звітів і 135 заяв та висновків, а також провела численні публічні заходи, щоб пролити світло на серйозні порушення прав людини з боку влади Казахстану. Однак від імені ІЕІ Бланд звів

всю роботу Фондації до якихось безпідставних звинувачень, підкинутих владою Казахстану через своїх агентів.

Лише протягом 2022 року Фондація у складі коаліції казахстанських правозахисних НУО підготувала 7 спеціальних звітів на основі даних, відео- та фотоматеріалів від очевидців, активістів, правозахисників, мирних протестувальників з понад 60 міст і сіл Казахстану, де проходили акції протесту [1], [2], [3], [4], [5], [6], [7]. Співавтори деяких з цих доповідей, Райгуль Садирбаєва та Айя Садвакасова, були заарештовані за політично мотивованими кримінальними справами за свою правозахисну діяльність під час масових репресій проти мирних протестувальників у січні 2022 року. Звіти також ґрунтуються на даних, наданих жертвами катувань і масових розстрілів, їхніми родичами та адвокатами, а також на новинах, опублікованих місцевими та міжнародними ЗМІ. Звіти містять списки політичних в'язнів, жертв катувань і масових розстрілів у січні 2022 року, відомих як Кантарівська трагедія, жертв політичних переслідувань, у тому числі казахстанських правозахисників, та каракалпакських громадських активістів (під загрозою екстрадиції до Узбекистану), ідентифікованих правозахисниками:

- У Казахстані налічується 105 політв'язнів
- Щонайменше 17 правозахисників зазнають політичних переслідувань
- Під час січневих подій понад 10 000 осіб були піддані довільним затриманням і тортурам. Є підстави вважати, що більшість з них зазнали катувань або жорстокого поводження після затримання.

Наведені вище списки не є вичерпними.

Понад 10 років Фондація представляє свою експертну думку на тему прав людини в Казахстані, отримуючи інформацію з перших вуст. У своїх звітах Фондація включає інформацію та посилання, отримані від учасників правозахисної моніторингової Facebook-групи [#IHaveAChoice #ActivistsNotExtremists](#), яку адмініструє Фондація за підтримки Фонду захисту прав людини «Qaharman» і правозахисної ініціативи «405». Фонд збирає інформацію з регіонів Казахстану у співпраці з правозахисниками з таких правозахисних рухів як «Elimay», «Veritas», «BostandyQ Kz», «Article 14», правозахисною ініціативою «Femina Virtute» та громадським об'єднанням «Mu nomu topmup». Група #IHaveAChoice #ActivistsNotExtremists, що складається з більш ніж 9 100 учасників з різних міст Казахстану, була створена для збору інформації та надання допомоги постраждалим за участь у мирних акціях протесту. Звіти Фондації згадувалися у висновках щодо ситуації з правами людини в Казахстані, зроблених ООН [1], [2], [3], Європарламентом, ПАРЄ, Державним департаментом США, правозахисними організаціями [1], [2], [3], [4]. Все це робить Фондацію запеклим ворогом для режиму в Казахстані.

Протягом останніх років Фондація систематично [викриває](#) здачу національних інтересів режимом Токаєва-Назарбаєва Кремлю, викриваючи схеми Токаєва, які допомагають путіну обійти міжнародні санкції для повномасштабного військового вторгнення в Україну [1], [2], [3].

1.3. Молдова

Від імені ІЕІ Бланд висунув низку безпідставних звинувачень у зв'язку з діяльністю Фондації в Молдові. Зокрема, Бланд повторив тезу Володимира Плахотнюка про те, що Фондація «була лобістом від імені молдовського бізнесмена В'ячеслава Платона», надавши посилання на звіт, який викрив фальсифікацію розслідування найгучнішого [фінансового злочину](#) в історії Молдови - розкрадання режимом Плахотнюка близько 1 млрд. доларів США з банківської системи Молдови у 2012-2014 роках.

Згадане Бландом дослідження ґрунтується не лише на наявних офіційних документах та запитах до відповідних установ, органів влади, розслідуваннях молдовських та міжнародних ЗМІ, звітах неурядових організацій, заявах незалежних експертів, але й включає інтерв'ю та консультації з експертами:

- Александр Слусарь, віцеспікер парламенту та колишній голова парламентської слідчої комісії для з'ясування всіх обставин пограбування банківської системи Молдови та розслідування банківських махінацій (згодом — «Комісія Слусаря»);
- В'ячеслав Негруца, експерт з теми розкрадання мільярда, який працював у «Transparency International – Moldova», де широко висвітлював цю тему. На момент публікації цього звіту він обіймав посаду економічного радника президентки Майї Санду;
- Діоніс Ценуза, науковий співробітник Інституту політичних наук та Гіссенського університету (Німеччина), експерт аналітичного центру «Expert-Grup», який також виконує там роль директора програми «Energy Security»;
- Представники місцевих неурядових організацій — Центру політики та реформ (ЦПР), які надали нам корисні рекомендації щодо складання добре структурованих запитів на інформацію, розроблених їхніми експертами з питань доступу до інформації, та «Transparency International – Moldova».
- Місцеве ЗМІ, що займається журналістськими розслідуваннями — «Ziarul de Gardă».

Використовуючи мову маніпулятивного впливу, Бланд також стверджує, що Фондація була причетна до відмивання грошей і кримінальних дій у зв'язку з роботою Фондації в Молдові. В якості підстави для своїх звинувачень Бланд знову використовував різні ширми, цього разу — ІЕІ, щоб повторити пропаганду Плахотнюка про «звіт молдовського парламенту» і наклепницьку статтю в «Sunday Times», яка нібито була написана на основі цього звіту. Бланд використав ім'я ІЕІ, щоб піти ще далі, стверджуючи, що Фондації заплатили з викраденого 1 мільярда доларів США «за лобістські послуги в Європейському парламенті та Парламентській асамблеї Ради Європи», зображуючи Платона як жертву «політичних утисків».

Фактично, Фондація була [сповнена рішучості підтримувати Молдову](#) на її шляху до демократії та європейських цінностей. З 2016 року Фондація підтримує нинішню проєвропейську президентку [Майю Санду](#) та демократичну опозицію в їхньому прагненні відновити державу після корумпованого олігархічного правителя [Володимира Плахотнюка](#). Фондація тісно співпрацювала з громадянським суспільством Молдови, головним чином з питань корупції, зловживання

механізмами міжнародного співробітництва та проблеми політично мотивованих переслідувань, а також незалежності судової системи. Фондація співпрацювала з депутатами Європарламенту та високопосадовцями ЄС, а також з місцевими громадськими організаціями та лідерами опозиції, такими як Андрей Нестасе та Майя Санду, тодішніми лідерами проєвропейських опозиційних партій. Обидва вони [виступили в Європейському Парламенті](#) на запрошення Фондації. Пізніше Андрей Нестасе став віцепрем'єрміністром, а Майя Санду — прем'єрміністром. Наразі вона виконує обов'язки президента країни.

Ми вважаємо, що робота Фондації безпосередньо [сприяла запровадженню в Молдові дієвої демократії](#), а також відкриттю ринку для іноземних інвесторів та забезпеченню безпеки їхніх інтересів. З 2016 року Фондація підготувала низку брифінгів для інституцій ЄС, включаючи ЄП, ЄК та ЄСЗС, щодо політичних подій, недоліків у системі правосуддя та регресу антикорупційних реформ у Молдові, ставши, таким чином, основним джерелом інформації для ЄК з цього питання.

Фондація представила 11 звітів та 17 заяв і висновків щодо ситуації в Молдові до ЄС, ООН, Ради Європи та ОБСЄ. Фондація особливо пишається тим, що стала співавтором дослідження на замовлення політичної групи Європейського парламенту щодо розслідування «[крадіжки століття](#)» в Молдові, в якому досліджується найгучніший фінансовий злочин в історії Молдови, скоєний режимом Плахотнюка в період між 2012 і 2014 роками, а також розглядається контекст і прогрес у розслідуванні. Так, для нас особливо іронічно, що Бланд зловживав ініціативою ІЕІ для безпідставних нападок на Фондацію за участь у відмиванні грошей і був оплачений виконавцем крадіжки.

У період тотального контролю молдовського олігарха Володимира Плахотнюка над державними установами Фондація [успішно виступала](#) за заморожування макрофінансової допомоги ЄС у розмірі 100 млн. євро для Молдови, пов'язуючи це з жорсткими умовами боротьби з корупцією та відмиванням грошей, деполітизацією державного управління, незалежною судовою системою, свободою ЗМІ та широким політичним консенсусом щодо зміни виборчої системи.

Фондація також проводила адвокаційні кампанії, [закликаючи до запровадження санкцій](#) проти конкретних порушників прав людини з Молдови та Казахстану, включаючи колишнього де-факто правителя Молдови Володимира Плахотнюка. **Таким чином, активна адвокаційна діяльність Фондації щодо реформування Молдови у справжню демократію та її спрямування до ЄС зробила нас головною мішенню для корумпованого колишнього правителя Молдови Володимира Плахотнюка.**

1.3.01. Конфіденційний парламентський звіт для дискредитації проєвропейської тодішньої опозиції в Молдові

Так званий молдовський парламентський звіт, на який посилається Бланд у своїх звинуваченнях проти Фондації, був підготовлений за прямим наказом олігарха Володимира Плахотнюка як інструмент дискредитації проєвропейської тодішньої опозиції [1], [2]. Враховуючи амбіції ІЕІ викривати корумповані режими та їх негативні наслідки для ЄС, за іронією долі, він виявився

залученим до поширення пропаганди [найбільш корумпованого режиму](#). 4.10.2018 депутати парламенту від правлячої на той час Демократичної партії Пахотнюка створили парламентську комісію спеціально «для розслідування втручання Фондації "Відкритий Діалог" і Президентки Фондації Людмили Козловської у внутрішні справи Республіки Молдова, а також фінансування опозиційних партій». У звіті, підготовленому правлячою Демократичною партією, Фондація, Людмила Козловська і ключові представники опозиції звинувачуються в різних серйозних злочинах, включаючи державну зраду, шпигунство, відмивання грошей і саботаж. Без жодних доказів у звіті стверджувалося, що обидві проєвропейські опозиційні партії фінансувалися Фондацією (!) на суми в сотні мільйонів доларів (!), які Фондація нібито переказувала з Кремля.

Сам комітет був бойкотований опозицією і [названий лідерами опозиції «фарсом»](#). Незалежні молдовські ЗМІ розцінили звіт не інакше, як інструмент для нападок на опозиційні партії [1], [2], [3], [4].

Політичне переслідування Фондації та Людмили Козловської отримало широку міжнародну критику, яку висловили, зокрема, лідер франції АЛДС в Європарламенті Гі Верхофстадт, заступник помічника держсекретаря США Джордж Кент, а також двадцять шість членів ПАРЄ.

Цікаво, що неопублічний, конфіденційний, політизований звіт парламенту швидко потрапив до двох осіб, Карлоса Альби та Джордана Райана, які так само, як і Бланд, написали на його основі наклепницьку статтю проти Фондації. Стаття була опублікована в шотландському виданні газети «Sunday Times» під різними назвами в якості чорного піару. Ці нібито журналісти, які виявилися піарниками та агітаторами за вихід Великобританії з ЄС, ніколи не зв'язувалися з Фондацією або з будь-якою особою, яка зазнала нападів у статті, щоб перевірити ці звинувачення. ІЕІ ніколи не перевіряв зміст статті в «Sunday Times» і вважав наведені твердження доведеними.

Між тим, всі звинувачення, що містилися в звіті, були зняті Генеральним прокурором країни як [політично мотивовані](#) після того, як США запровадили персональні санкції проти Володимира Плахотнюка та членів його сім'ї, а влада в країні перейшла до легітимно обраного нинішнього проєвропейського уряду. У жовтні 2022 року супер-олігарх знову потрапив під санкції уряду США як «інструмент глобальної кампанії впливу Росії» в Молдові.

Варто зазначити, що польські ЗМІ [виявили](#), що польська влада безсоромно працювала разом зі своїми молдовськими колегами, підконтрольними Плахотнюку, над дискредитацією Фондації та її керівників. Водночас, польська влада продовжує використовувати ті ж самі старі молдовські брехливі звинувачення, передруковані «Sunday Times» в якості реклами, для нападок на Фондацію і навіть переслідування Бартоша Крамека, одного з лідерів Фондації.

1.3.02. Політично мотивоване переслідування В'ячеслава Платона

Те, що Бланд від імені ІЕІ називає «лобіюванням Фондацією інтересів В'ячеслава Платона», насправді було частиною кампанії Фондації в підтримку персональних санкцій проти Володимира Плахотнюка і заморожування макрофінансової допомоги ЄС Молдові за порушення прав людини.

Фундація разом з Майєю Санду та іншими молдовськими громадськими активістами і представниками опозиції виступила на захист десятків жертв політичних переслідувань і політв'язнів у Молдові. Фундація підготувала звіт про кожного політичного в'язня в Молдові на той час [1], [2].

В'ячеслав Платон — викривач, один з десятка прикладів політично переслідуваних режимом Плахотнюка, після того, як він волею випадку дав свідчення проти впливового олігарха Володимира Плахотнюка. У справі Платона Фундація звернула особливу увагу на те, наскільки небезпечно молдовська корупція поширюється через кордон в Україну. Володимир Плахотнюк дружив з тодішнім президентом України Петром Порошенком [і не хотів, щоб Платон свідчив проти Плахотнюка](#). Через вплив Плахотнюка на українські правоохоронні органи Платон був позбавлений українського громадянства і без рішення суду [виданий Молдові](#). Після того, як Майя Санду стала демократично обраною президенткою, Генеральна прокуратура переглянула справу Платона, звинувачення проти нього були зняті, і В'ячеслав Платон, як і всі інші політв'язні, був звільнений з в'язниці. Тим не менш, ІЕІ не робив жодних спроб провести будь-яку передпублікаційну перевірку з Фундацією у зв'язку з її роботою в Молдові.

1.4. Зловживання механізмом міжнародного співробітництва: політичні зловживання Інтерполом та запитами на екстрадицію

У статті ІЕІ Бланд в черговий раз звинуватив Фундацію в «лобіюванні» інтересів Наїля Малютіна, викривача і свідка, який хотів дати свідчення спрямовані проти інтересів «Газпрому» і колишнього президента Росії і близького поплічника путіна, Дмитра Медведєва. Малютін знав про незаконну діяльність оточення Медведєва, відмовився бути його частиною, через що і [став мішенню](#). Один із прикладів таких неправдивих тверджень Бланд написав у 2019 році під ширмою сайту <https://www.indrastra.com/>.

Справа Малютіна була визнана політично мотивованою і [перебувала під моніторингом](#) Фундації разом з більш ніж [50 іншими випадками](#) зловживань повідомленнями Інтерполу і запитами на екстрадицію. Деякі з цих випадків були включені до [спільного звіту](#) коаліції правозахисних організацій, зокрема, ФВД, Італійської федерації з прав людини, «Arrested Lawyers Initiative», «Human Rights Defenders e.V.» і Харківського інституту соціальних досліджень — «За тобою прийшли: Зловживання процедурами екстрадиції та міждержавною правовою допомогою».

Було [задокументовано](#), що Росія систематично порушує статті 3, 5, 6 і 13 Європейської конвенції з прав людини. Президентка Фундації Людмила Козловська, а також голова Московської Гельсінської групи Людмила Алексєєва, виконавчий директор загальноросійського руху «За права людини» Лев Пономарьов, російська журналістка і правозахисниця Зоя Светова та голова Комітету «Громадянське сприяння» Світлана Ганнушкіна [закликали](#) Міністерство юстиції Австрії не допустити екстрадиції Наїля Малютіна до Росії.

Особливо вражає те, що Бланд у своїй статті для ІЕІ [1], [2] використав публікації та заяви, джерелом яких є Росія, як підставу для своїх звинувачень на адресу Фондації у справі, в якій були викриті високопоставлені російські чиновники. Бланд також [промовчав](#) про міжнародну правозахисну кампанію, яку Фондація проводила на захист заручників Кремля і кампанію за введення персональних санкцій проти Путіна. У той же час, сам ІЕІ не поставив питання, чому Бланд повністю проігнорував експертну думку авторитетних правозахисників, таких як «Меморіал» і Московська Гельсінська група, які мали точно таку ж аргументацію, що і Фондація, протестуючи проти екстрадиції Наїля Малютіна в Росію.

1.5. Польща

Бланд від імені ІЕІ бездумно повторює польську пропаганду, яка була розвінчана в численних судових рішеннях, не розкриваючи жодних причин, чому Фондація та її керівництво, які є польськими правозахисниками, так жорстоко переслідуються нинішньою польською владою. Це свідчить про повну відсутність професійної доброчесності.

Після масових протестів на захист верховенства права та конституції в Польщі в липні 2017 року Фондація зосередила свою діяльність на [збереженні незалежної судової системи](#) та прокуратури Польщі. Фондація розпочала [міжнародну адвокаційну кампанію](#) на захист незалежних суддів, прокурорів та адвокатів, а також громадських рухів та активістів — особливо тих, які переслідуються польською владою. Фондація також працює над приверненням уваги до [злочинів на ґрунті ненависті](#) в Польщі. Зокрема, Фондація організувала:

- низку [зустрічей високого рівня](#) для переслідуваних суддів та прокурорів, у тому числі зустрічі з віцепрезиденткою Європейської комісії Вірою Йоуровою та комісаром з питань юстиції Дідьє Рейерсом, Єврокомісаром з питань рівності [Геленою Даллі](#), а також з численними депутатами Європарламенту, що призвело, зокрема, до проведення трьох слухань у Комітеті з питань громадянських свобод;
- кілька [слухань](#) у Європейському Парламенті, кожні 6 місяців [1], [2], [3], [4], [5];
- звіти та дані Фондації включені до щорічної [доповіді ЄК про верховенство права, інформаційний звіт про систему правосуддя в ЄС, резолюцій ПАРЄ](#) та [доповідей ООН](#);
- [зустрічі](#) на Капітолійському пагорбі, в Державному департаменті США та з американськими неурядовими організаціями, такими як Інститут Брукінгса, Німецький фонд Маршалла, Атлантична рада США;
- слухання щодо погіршення ситуації в Польщі в [Парламентській асамблеї Ради Європи](#) та [ОБСЄ](#).

Фондація направила [кілька звернень](#) до Європейської Комісії щодо погіршення ситуації з верховенством права в Польщі, підписаних провідними світовими науковцями та суддівськими асоціаціями, а також [відкритий лист](#) до Верховного Суду Польщі, підписаний провідними європейськими юридичними та адвокатськими асоціаціями. Варто зазначити, що з липня 2017 року авторитарні режими Казахстану і Молдови (під керівництвом Плахотнюка) об'єднали зусилля з гібридним режимом Польщі для скоординованої атаки на Фондацію.

Ця правозахисна діяльність на високому рівні перетворила нас на ворога влади, що порушує верховенство права в Польщі, яка використовує всі наявні в її розпорядженні інструменти, щоб змусити нас замовкнути.

1.5.01. Політично мотивоване переслідування Фондації в Польщі (у хронологічному порядку)

Позиція Фондації щодо порушення верховенства права правлячою коаліцією в Польщі [була вперше висловлена](#) в 2017 році Головою Ради Фондації Бартошем Крамеком. Відразу після цього керівництво Фондації та організація стали об'єктом пропагандистської, кампанії з дезінформації, а також правових і позаправових дій з боку уряду «Право і Справедливість» («ПіС»). Наприклад:

- У 2018 році Президентка Фондації Людмила Козловська була внесена до Шенгенської інформаційної системи (ШІС) головою Агентства внутрішньої безпеки (АВБ) Польщі. Після політично мотивованого зловживання Польщею ШІС II [у справі Козловської ПАРЄ](#) ухвалила [резолуцію](#), яка містить низку рекомендацій, спрямованих на забезпечення гарантій від подібних незаконних дій. Польські суди, включаючи Вищий адміністративний суд, винесли чотири вердикти, якими визнали, що видворення Козловської у серпні 2018 року з ЄС та Польщі було свавільним та необґрунтованим, оскільки зібрані АВБ секретні та публічні матеріали "не дозволяють зробити висновок, що Козловська становить загрозу державній безпеці" [1], [2].

- Бартош Крамек регулярно брав участь у різних формах протесту проти польської влади та подав від імені Фондації близько 20 судових позовів проти політиків та пропагандистських ЗМІ партії «ПіС» [1], [2]. Як наслідок, у липні 2021 року польська влада заарештувала Бартоша Крамека на 3 тижні за політично мотивованими звинуваченнями. У жовтні 2021 року Окружний суд у Любліні скасував майже всі запобіжні заходи, застосовані державним обвинуваченням (на особисте прохання міністра юстиції Збігнева Зьобро) у справі Бартоша Крамека як [«необґрунтовані та непропорційні»](#). [Незалежна преса](#) та [десятки громадських діячів](#), у тому числі два лауреати Нобелівської премії миру та 28 правозахисних організацій та НУО, вважають цю справу політично мотивованою.

- У вересні 2021 року віцепрезидента і директора Фондації зі зв'язків з громадськістю Марчіна Мичельського викликали на допит у поліцію Брюсселя у Бельгії (де він проживає), після того, як Департамент боротьби з економічною злочинністю Регіональної прокуратури у Варшаві видав проти нього політично мотивований Європейський слідчий ордер. Ордер був виданий в рамках розслідування, розпочатого за приватною скаргою голови «ПіС» Ярослава Качинського. У скарзі на 2 сторінки Качинський стверджував, що його моральність була поставлена під сумнів, «суспільна довіра до нього була підірвана», а «результати виборів його та його партії були поставлені під загрозу» через твіт, опублікований у січні 2021 року сатиричним виданням «SokzBuraka» (за 4 місяці до того, як Мичельський став його головним редактором). У твіті запитувалося, чому голова Качинський був вакцинований від COVID раніше, ніж його черга. Незважаючи на те, що це була приватна скарга відповідно до ст. 212 КК (наклеп), яку за звичайних обставин суд розглядав би без участі прокуратури, регіональний прокурор Варшави Конрад

Голенбіовський [ініціював розслідування ex officio](#) та вирішив використати європейські механізми співробітництва у кримінальних провадженнях для допиту двох потенційних винуватців, поіменно згаданих Качинським у своїй скарзі, одним з яких був Мичельський.

Переслідування Фондації добре задокументовані незалежними ЗМІ [1], [2], [зверненнями НУО в ООН](#), [позицією спеціальних доповідачів ООН](#), а також описані у [звіті](#) Фондації за 2019 рік «Кампанія партії "Право і Справедливість" проти Фондації "Відкритий Діалог"». З моменту публікації звіту численні судові рішення підтвердили необґрунтованість звинувачень і дій влади проти Фондації «Відкритий Діалог». Більш детальну інформацію про роботу Фондації в Польщі можна знайти [на її сайті](#).

1.5.02. Дезінформаційна кампанія проти Фондації в Польщі

У серпні 2022 року суд у Польщі виніс рішення на користь Фондації у справі про наклеп проти заступника голови спецслужб Мацея Вонсіка. Суд не знайшов доказів нібито зв'язків Фондації з Росією або причетності до практик відмивання коштів, отриманих злочинним шляхом. Суд [зобов'язав](#) заступника голови спецслужб опублікувати вибачення і виплатити компенсацію на користь Фондації, Бартоша Крамека і Людмили Козловської за наклепницькі, неправдиві публічні заяви про те, що Фондація має зв'язки з Росією і займається відмиванням грошей.

Важливо, що польські спецслужби базували свої звинувачення проти Фондації на дезінформації, що походить з Молдови та Казахстану [1], [2]. Представники молдовського та польського зовнішньополітичних відомств [обговорювали](#) Фондацію та справу Козловської під час офіційних зустрічей на міжнародних майданчиках, таких як ОБСЄ. Після повалення режиму Плахотнюка скоординована атака з боку казахстанського та польського режимів триває.

Не перевіривши належним чином свої джерела, Бланд від імені ІЕІ робить наступні неправдиві заяви, які вже неодноразово були спростовані: *«Польські урядові джерела вважають, що Козловська могла бути завербована Федеральною службою безпеки Росії (ФСБ) через свого брата, жителя Криму, Петра Козловського, чия колишня компанія "МАЯК Севастополь" забезпечує російський військово-морський флот. Російський сайт аудиту суб'єктів господарювання показує, що сестра Людмили, Олена Мірошникова, та її мати, Сидонія Козловська, володіють по 50% акцій "МАЯК Севастополь" станом на вересень 2022 року».*

Ці неправдиві твердження [поширювалися](#), зокрема, державною станцією «Polskie Radio» у 2018 році. Однак оригінал статті був видалений за [рішенням суду](#) на користь Фондації у [справі про наклеп](#) проти державного ЗМІ «Telewizja Polska S.A.», відомого пропагандистського органу (разом з TVP) правлячої партії «Право і Справедливість». Твердження про зв'язки з ФСБ ніколи не мали під собою жодних підстав (їх також поширював сайт «Стоп корупції» ([antikor.com.ua](#)) — детальніше про нього нижче). Водночас, інформація про нібито приналежність «Маяка» до ФСБ ґрунтувалася на недостовірних російських джерелах і ніколи не була доведена. Ці неправдиві твердження, які повторювали пропагандистські ЗМІ, неодноразово спростовувалися Фондацією та незалежними ЗМІ [1], [2], [3], [4]. Як зазначалося вище, у своєму рішенні від серпня 2022 року у

справі про наклеп проти заступника голови польських спецслужб суд у Польщі [не знайшов жодних доказів](#) нібито зв'язків Фондації з Росією або нібито причетності до практик відмивання коштів, отриманих злочинним шляхом.

Від імені ІЕІ Бланд неодноразово робить неточні заяви, опускаючи суттєві події: «У липні 2018 року польський уряд позначив Людмилу Козловську в Шенгенській інформаційній системі (ШІС) як таку, що становить загрозу національній безпеці. Заборона була скасована воєводським судом у 2019 році».

Як зазначалося вище, не один, а чотири польські суди, включаючи Вищий адміністративний суд, винесли вердикти, якими визнали, що видворення Козловської в серпні 2018 року з ЄС і Польщі було свавільним і необґрунтованим, оскільки зібрані АВБ секретні і публічні матеріали «не дозволяють зробити висновок про те, що Козловська становить загрозу державній безпеці» [1], [2].

Окрім судових рішень, [п'ять західноєвропейських держав](#) (Німеччина, Бельгія, Франція, Швейцарія та Великобританія) визнали у справі Козловської зловживання ШІС політично вмотивованим і дозволили їй в'їзд та виступ у Бундестазі, Європарламенті, Раді Європи, ООН та Палаті громад відповідно. Справа Козловської також була визнана незаконною вченими-юристами [1], [2] та політично мотивованою експертами таких відомих ЗМІ, як «[Washington Post](#)» та «[Financial Times](#)». Зрештою, саме Бельгія надала Козловській дозвіл на перебування, [змусивши Польщу видалити запис у ШІС](#). Десятки [громадських діячів та неурядових організацій](#) з усієї Європи вимагали її повернення до ЄС, а також журналісти, політики (як з правлячих, так і з опозиційних партій) та [неурядові організації з України](#), в тому числі лауреатка Нобелівської премії миру 2022 року та постійна партнерка Фондації Олександра Матвійчук.

1.6. Фондація: Засновник, Цілі, Правозахисна Діяльність. Спростування конкретних неправдивих тверджень та звинувачень ІЕІ

Бланд від імені ІЕІ зробив навмисно заплутані недостовірні заяви на адресу Фондації: «Згідно з інформацією на сайті Фондації, "Фондація "Відкритий Діалог" була створена в Польщі в 2009 році з ініціативи української студентки і громадської активістки Людмили Козловської". Однак інші джерела, в тому числі фінансові звіти Фондації, свідчать, що Фондація була заснована в Любліні Павлом Свідерським та Іваном Шерстюком, які керували консалтинговими компаніями в Києві, Харкові та рідному місті Козловської — Севастополі. Звинувачений у підтримці партії мільярдера-втікача Мухтара Аблязова на виборах, на яких він мав бути незалежним спостерігачем, Шерстюк був депортований з Казахстану і, за повідомленнями, засуджений в Україні до п'ятнадцяти років за шахрайство і замовлення вбивства. Інші джерела стверджують, що Шерстюк раніше очолював Фондацію "Діалог для розвитку" в Любліні, де Людмила Козловська була співробітницею».

По-перше, необхідно розкрити таємничі джерела Бланда: ці неправдиві заяви ґрунтуються на серії чорних піар-статей у польських проурядових ЗМІ «Polskie Radio» та польському тижневику

«Sieci», а також на публікаціях у блозі [Джеймса Вілсона](#). Вілсон — штатний автор brussels-express.eu, який ніколи не був відомий як експерт з питань Польщі або Казахстану, проте в 2018-2019 роках він став помітно активнішим, просуюючи у своїх публікаціях спільну польсько-казахстанську пропаганду проти Фундації та казахстанської опозиції у вигнанні.

Від початку політичного протистояння між Фундацією та партією «Право і Справедливість» Фундація була змушена подати понад 20 позовів про наклеп проти політиків партії «ПіС» та пропагандистських ЗМІ, зокрема «Polskie Radio» і тижневика «Sieci», за їхні неправдиві заяви на адресу Фундації та її керівництва [1], [2]. 13.03.2020 для захисту особистих прав Фундації, Людмили Козловської та Бартоша Крамека Окружний суд Варшави [зобов'язав](#) державну телерадіокомпанію «Polskie Radio» розмістити у своїх наклепницьких статтях застереження про те, що вони є об'єктом судового розгляду. Бланд не зміг би пропустити такі застереження, якби був старанним і добросовісним.

Фундація була створена з ініціативи Людмили Козловської за технічної допомоги в реєстрації організації від двох тодішніх друзів і колег-активістів, Павла Свідерського та Івана Шерстюка. Фундація була створена в грудні 2009 року і зареєстрована в Національному судовому реєстрі Польщі в 2010 році. Заснування Фундації в Польщі стало логічним продовженням правозахисної та громадської діяльності Козловської у студентські роки. Козловська брала участь у діяльності Української Фундації Регіональних Ініціатив та «Чорна “Пора!”» в Севастополі, Україна. У 2004 році Козловська була молодою активною учасницею Помаранчевої революції в Києві, Україна. У 2005-2006 роках Козловська була лідером кампанії за виведення Чорноморського флоту Росії з Севастополя. Отримавши запрошення на стипендіальну програму Міністерства закордонних справ Польщі, у 2008 році Козловська розпочала навчання в Європейському коледжі польських та українських університетів, Університеті Марії Кюрі-Склодовської (Люблін, Польща) та за програмою доктора філософії за спеціальністю «Політична історія Східної Європи та Центральної Азії».

З 2011 року Іван Шерстюк жодним чином не пов'язаний з Фундацією та її діяльністю, ані Правління, ані команда Фундації не підтримують з ним жодних контактів. Це публічна інформація, а заяви про те, що вони якимось чином стоять за Фундацією, [були спростовані](#) ще у 2016 році. Фундація не несе відповідальності за приватні дії та долю своїх засновників/співробітників після того, як вони припинили співпрацю з Фундацією. За наявною інформацією, Шерстюк ніколи не зустрічався і не співпрацював з Аблязовим.

З 2009 по 2017 рік перехід Польщі до демократії, її діяльність у сфері захисту прав людини та верховенства права, а також рух «Солідарність» були натхненням і яскравим прикладом для Фундації. З 2010 року до липня 2017 року політики з усіх політичних партій Польщі брали активну участь у захисті сотень політично переслідуваних осіб і політичних в'язнів у Казахстані, Росії, Молдові та Україні.

Як зазначалося вище, з липня 2017 року Фундація в Польщі займається захистом верховенства права та документуванням для міжнародних організацій [1], [2], [європейських парламентарів](#) та

Європейської комісії [окремих випадків політичних переслідувань](#) суддів, прокурорів, активістів, неурядових організацій, підприємців, представників ЛГБТ+ та жіночих організацій. Відтоді політики “ПіС” розірвали співпрацю з Фондацією та розпочали систематичні атаки на Фондацію та її керівництво на основі неправдивих звинувачень та дезінформації, створених режимами Плахотнюка в Молдові та Назарбаєва в Казахстані.

2. Сумнівні автори в команді ІЕІ та нападки на політиків ЄС, які виступають за права людини

На сайті ІЕІ серед його аналітиків [вказано](#) Стівена М. Бланда. Бланд [часто співпрацює](#) з Гері Картрайтом, колишнім співробітником UKIP, ультраправим расистом і заперечувачем Голокосту, який керує мережею веб-сайтів чорного піару, що часто видають себе за інформаційні агентства ЄС під такими назвами, як «EU Today», «EU Reporter» або brussels-express.eu. Картрайт також, можливо, [був пов'язаний](#) з нині неіснуючою групою «ЄС проти корупції», яка витратила значні суми грошей на дискредитацію Фондації за допомогою спонсорованих кампаній у соціальних мережах у 2018 році.

Картрайт і Бланд працювали разом у виданнях першого, причому Бланд [писав наклепницькі статті](#) про Фондацію для Картрайта. Вони організували брифінги для преси, замасковані під конференції, щоб атакувати Фондацію [1], [2]. Бланд також був редактором книги Картрайта під назвою [«Wanted Man»](#) («Людина в розшуку»), яка присвячена дискредитації Аблязова і Фондації. По суті, «книга» є збіркою наклепницьких статей, деякі з яких були написані самим Бландом. Картрайт організував захід у Європейському парламенті, спрямований на дискредитацію Фондації. Ведучий заходу, член Європарламенту від Хорватії Томіслав Сокол, був [змушений засудити цей захід](#). Картрайт, співробітник Бланда, [стверджував](#) про існування засідання наради ОБСЄ з огляду імплементації зобов'язань держав-учасниць у людському вимірі та письмової декларації, присвяченої Фондації, не маючи жодних доказів. Картрайт і Бланд з ІЕІ [організували захід у Брюссельському прес-клубі](#), щоб очорнити Мухтара Аблязова і Фондацію.

У своїй книзі [«Kleptopia»](#) («Клептопія») журналіст «Financial Times» Том Бергіс описав масштаби політично мотивованих нападів, на які здатен режим у Казахстані. Казахстанський режим систематично атакує Фондацію за викриття політичних переслідувань, політичних вбивств і масових тортур, а також за захист прав головного політичного опонента режиму і найвпливовішого політичного опозиціонера в Казахстані — Мухтара Аблязова. Те, як Бланд пише свої хакерські статті, засновані виключно на дезінформації режиму, відповідає способу дій «найманців» режиму в Казахстані, замаскованих під журналістів.

Джеймс Вілсон, чії статті використовуються ІЕІ як «джерела», є ще одним прикритим прикладом журналіста, який створює варіації, переписування спільних польських, молдовських і казахстанських пропагандистських статей, спрямованих проти Фондації та казахстанської опозиції у вигнанні [1], [2], [3]. Тому видається дуже ймовірним, що стаття ІЕІ також була написана

Бландом, що узгоджується з його історією очорнення Фондації та опонентів авторитарного режиму в Казахстані.

У статті «Інтерв'ю зі Стівеном Бландом про Фондацію "Відкритий Діалог"» на сайті brussels-express.eu Вілсон навіть не намагався приховати замовний характер своєї публікації: повторюючи наклепницький наратив казахстанського режиму проти Фондації, публікуючи велику фотографію і хвалебні епітети про «впевнену перемогу на виборах» Токаєва в 2019 році, а також цитуючи здатність Бланда «передбачити успішне обрання Токаєва за два тижні до виборів».

Варто зазначити, що Вілсон, як штатний автор brussels-express.eu, в основному займався казахстанською пропагандою проти Фондації «Відкритий Діалог» і казахстанської опозиції у вигнанні, в тому числі і статтями Бланда.

Як і Картрайт та Вілсон раніше, у наклепницькій публікації для ІЕІ Бланд напав на європейських політиків, які, спираючись на звіти, інформацію, особисті зустрічі та свідчення, організовані/надані Фондацією, виступили на захист сотень політичних в'язнів та політично переслідуваних осіб і врятували життя сотням людей в Казахстані, Росії, Молдові (за часів режиму Плахотнюка) та Україні за часів режиму Януковича.

У своїй статті для ІЕІ Бланд безпідставно розкритикував депутата Європарламенту Розу Тун, колишнього депутата Європарламенту Джулі Уорд, колишнього депутата польського парламенту Марціна Свенціцького та колишнього депутата італійського парламенту Роберто Рампі, які протягом багатьох років послідовно піднімали питання порушень прав людини в усьому світі, включаючи, зокрема, Казахстан, Росію, Молдову та Польщу.

Як зазначалося вище, ІЕІ не намагався провести будь-яку перевірку перед публікацією з Фондацією у зв'язку з її роботою в Казахстані. Також цілком імовірно, що ІЕІ не зміг перевірити джерела статей Бланда, в яких містилися нападки на політиків ЄС, про які йшлося вище. Посилання в статті, які нібито використовувалися як джерела інформації проти політиків ЄС, більше не є активними, як у випадку з колишнім польським депутатом Марціном Свенціцьким та Антоніо Станго, президентом Італійської федерації з прав людини.

У випадку з Роберто Рампі та Джулі Уорд твердження Бланда просто повторюють казахстанську пропаганду про те, що Джеймс Вілсон нападав на політиків ЄС, які допомагали громадянському суспільству [викрити масові фальсифікації та порушення](#) з боку режимів Токаєва і Назарбаєва під час виборів:

У деяких випадках Бланд просто посилається на себе як на джерело.

Бланд не надав жодного посилання на нібито «звіт, виданий групою Європейської народної партії в Європейському парламенті, в якому стверджується, що депутат Європарламенту Роза Тун "підозрюється в тому, що перебуває під впливом Мухтара Аблязова і його соратників через свою приналежність до Фондації "Відкритий Діалог"», просто тому, що його не існує.

ІЕІ стверджує, що до його «команди входять провідні слідчі, дослідники та аналітики, фахівці з обробки даних, ветерани НУО, фахівці з безпеки, адміністратори та експерти з конкретних питань». Однак навіть елементарний аналіз показує, що Бланд, як автор статті для ІЕІ, поширює завідомо неправдиву інформацію у своїй статті для ІЕІ.

За додатковою інформацією звертайтеся:

Людмила Козловська, lyudmylakozylovska@odfoundation.eu

Марчін Мичельський, martin.mycielski@odfoundation.eu